

відрізнятися системністю і ефективністю дій за умови кризових явищ. Вплив тренінгів на формування особистості фахівця потребує додаткових досліджень, проте посилаючись на світовий досвід, можна стверджувати, що цей метод сприяє формуванню таких якостей майбутнього фахівця, яких потребує ринок.

Одним із видів практичних занять є семінарські заняття. Проведення семінарських занять при вивченні бухгалтерського обліку можливо застосовувати для засвоєння теоретичного матеріалу, шляхом впровадження виступу студента перед всією академічною групою для висвітлення окремих питань. Проведення семінарського заняття допомагає навчити студента швидко орієнтуватися в процесі виступу при розкритті різних проблем, вміти знаходити аргументовані відповіді на поставлені запитання.

Консультації («consolation» — нарада, обговорення) повинні проводитись у доброзичливій обстановці для надання можливостей студенту з'ясувати незрозумілі питання, індивідуально або в невеликій групі вирішувати проблеми, що виникають, а також дати можливість у певній мірі «відпрацювати» пропущені заняття.

Таким чином, поряд із засвоєнням базового матеріалу, розкриттям його взаємозв'язку з реальною підприємницькою діяльністю, набуттям студентами практичних навичок облікового процесу, методика викладання бухгалтерського обліку має забезпечити максимальне розкриття студентами своїх здібностей, втілення ними можливостей творчого мислення, можливостей відчути себе фахівцем.

О. В. ВОРОНОВСЬКА, канд. екон. наук, доц.
(Таврійська державна агротехнічна академія)

МЕТОД КОНКРЕТНИХ СИТУАЦІЙ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Що я чую, я забуваю, що я бачу,
Я пам'ятаю, що я роблю, я розумію.
Конфуцій, 451 р. д. н. е.

Сьогодні вища освіта в Україні вступає в нову фазу радикальних змін навчального процесу по причині як досягнення нового якісного ринкового формування, так й інтеграції освіти в Європейській освітницький простір за принципами Болонської декларації.

Інтеграційні процеси пов'язані з модернізацією освіти в напрямку її фундаменталізації та вимагають корекції направленості

навчального процесу від простого навчання в навчальному закладі до усвідомлення людиною необхідності та уміння навчатися на протязі життя. Тому, головною задачею ВНЗ є підготовка такого спеціаліста, який буде здатний до безперервного самовдосконалення. Виконання цієї цільової установки навчання у більшій мірі спонукає добре організована самостійна робота, яка зближує навчальний процес з реальними умовами майбутньої професійної діяльності. Професійна майстерність сучасного бухгалтера залежить не тільки від знань теоретичних і методичних основ бухгалтерського обліку, аналізу, оподаткування, уміння орієнтуватися в нормативно-правовій базі. Важливо вміти рішати задачі, які виникли в бухгалтерській практиці, розбиратися в самих непередбачених господарських ситуаціях.

Кафедра бухгалтерського обліку і аудиту Таврійської державної агротехнічної академії розробила навчальний посібник по рішенню кейс-задач «Бухгалтерський обліки на сільськогосподарських підприємствах».

Виконуючи завдання, які складені в формі кейсів, студенти повторюють те, що вже вчили, та крім того, дізнаються щось нове.

При пошуку відповіді на поставлені задачі студенти можуть застосовувати накопичені знання, перевірити свої здібності, аналізувати, систематизувати дані, роботи узагальнення та висновки. У процесі мислення в тісному взаємозв'язку знаходяться формалізовані та неформалізовані компоненти. Тут важливу роль відіграє підключення емоційних компонентів та підсвідомих думок (інтуїтивне рішення і т. п.).

При аналізі ситуацій, які запропоновані в кейсах, можливе застосування різних алгоритмів з позиції творчого розвитку студентів.

Застосування кейсів при навчанні бухгалтерського обліку стало можливим тому, що змінилися правила ведення самого бухгалтерського обліку в нашій країні. Якщо раніше була повна регламентація бухгалтерського обліку, то мова про застосування кейсів була повним абсурдом.

Зараз в нашій країні підприємства самостійно формують облікову політику, мають право створювати ті чи інші фонди, резерви, нараховувати різними способами амортизацію необоротних активів, оцінювати використані матеріали по методу ФІФО, середньої собівартості і т. п. І ця варіантність дозволяє створювати кейси у навчальному процесі при підготовці економічних, в тому числі й бухгалтерських кадрів.

Розгляд конкретних ситуацій — вид навчання прийняття рішення з використаннями аналізу параметрів конкретної ситуації, яка взята з практичної діяльності.

Інтерес студентів до занять з використанням кейсів великий. Ситуація спільного творчого об'єднання навчального предмету дозволяє реалізувати «оптимальні» траєкторії підготовки для кожного студента.

Заняття в формі «кейс — стаді», безпечно викликає цікавість у студентів, дозволяє ілюструвати, збагатити теоретичний матеріал по бухгалтерському обліку в процесі дій самих студентів.

Практичні заняття в такій формі необхідно розглядати як доповнення лекційного курсу. Матеріали, які положенні в основу кейсів, з початку треба розглядати на лекції. Бажано пояснити загальні проблеми даної теми, дати широкий спектр інформації, які не закладені в матеріалах кейсу. Лекція і кейс створюють єдине ціле.

Кейс — метод («метод казусів») був відомий викладачам економічних дисциплін у нашій країні ще в 20-ті роки. Перші підпори кейсів були опубліковані в 1925 році в «Звітах Гарвардського університету про бізнес». Класичне визначення поняття: «Кейс являє собою опис ділової ситуації, яка реально стоїть перед відповідальними менеджерами». За визначенням Ендрю Тоуля: «...кейс — тоталізатор, який прискорює процес навчання шляхом внесення практичного досвіду. В перекладі з англійського, кейс — це випадок.

Зараз існують дві класичні школи кейс-стаді — Гарвардська і Манчестерська, і відповідно — американська та західноєвропейська. Американські кейси більші за обсягом (20—25 сторінок тексту плюс 8—10 сторінок ілюстрацій) та передбачають пошук слухачам єдиного вірного рішення. Європейські кейси в 1,5—2 рази коротші, але багатоваріанті.

Сьогодні Гарвардська школа бізнесу має пріоритетне значення case studies в навчанні бізнесу та виділяє 90 % навчального часу на розбір конкретних кейсів. Ситуаційне навчання за гарвардською методикою сьогодні — це інтенсивний тренінг слухачів з використанням відеоматеріалів, комп'ютерного і програмного забезпечення.

Проведення занять по кейс-технологіям в рамках вивчення дисципліни «Бухгалтерський облік», в якому максимально просто і технологічно викладені реальні ситуації в галузі бухгалтерського обліку, які виникають на підприємствах України. Навчальний модуль є комплексним методичним матеріалом і складається з трьох частин:

— навчальний посібник з вирішення кейс-задач «Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах» для навчання практичному бухгалтерському обліку;

— посібник з викладання кейс-задачі «Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах»;

— комп'ютерна навчальна програма з бухгалтерського обліку, яка розроблена на основі мультимедійних технологій.

Навчальний посібник з вирішення кейс-задач включає завдання і методичні вказівки до їх виконання. Містить блок вихідної інформації з заповненими формами документів та блок робочих документів для виконання завдань. У кожному блоці документи зібрані по 12 частинам бухгалтерського обліку. Тринадцята частина відведена складанню бухгалтерської фінансової звітності.

Посібник для викладачів містить інформацію про можливі варіанти рішення кейс-задач та методичні рекомендації по використанню задачі в навчальному процесі для різних цілей: для навчання по темах курсу «Бухгалтерський облік» (для закріплення теоретичних знань); для виконання самостійної роботи, який включає весь комплекс господарських операцій сільськогосподарського підприємства за один звітний місяць і складання бухгалтерської звітності за рік; для організації ділових ігор та ін.

Програмний продукт по кейс-задачам передбачає багатоваріантне рішення практичної задачі з веденню бухгалтерського обліку та складанню бухгалтерської звітності сільськогосподарських підприємств, може використовуватися як наскрізний практичний курс навчання та також як локальні навчальні задачі по окремим темам бухгалтерського обліку. В результаті вирішення задачі кожний з студентів виконує весь комплекс бухгалтерських операцій, заданих йому в журналі господарських операцій. Для зручності всі господарські операції мають наскрізну нумерацію.

Студенти, власноруч виконавши завдання з бухгалтерського обліку на віртуальному сільськогосподарському підприємстві, набудуть впевненості в тому, що справжня бухгалтерська практика їм по плечу. Як писав Я. В. Соколов «... бухгалтерия слишком практическое дело, и чтобы познать его, надо не рыться в «пыли затерянных хартий», а работать, работать практически, разбираться в документах, знать специфику своего предприятия».

О. Ф. ВЕРБИЛО, канд. екон. наук, доц.
(Національний аграрний університет)